

Sanace a revitalizace Velkého Bački kanálu ve městě Vrbas, Srbsko

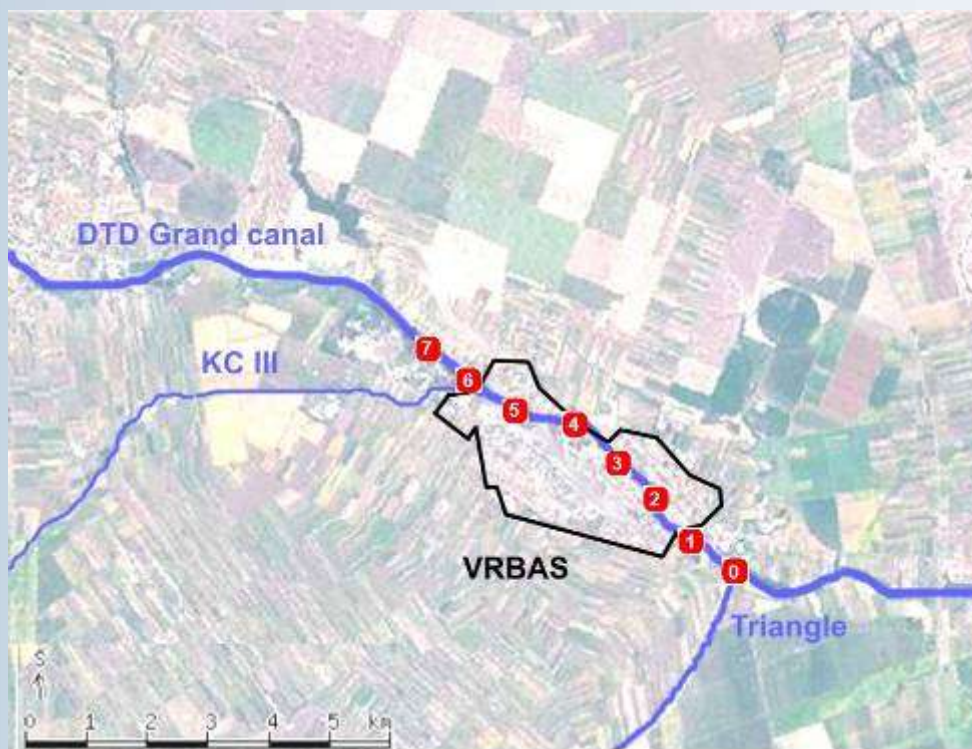
Ondřej Urban, Marie Hradílková, Tomáš Hubálek, Petra Žáčková, Hana
Čermáková, Jan Vaněk, Maja Simov, Aleksandra Stankovič

*DEKONTA, a.s.,
DEKONTA Serbia, d.o.o.*

Základní údaje o projektu

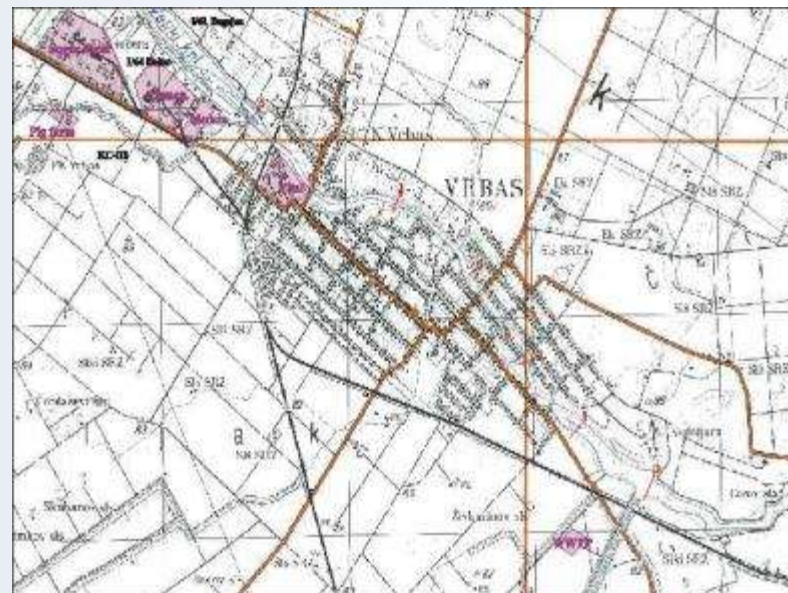
- Projekt realizován v rámci ZRS v období 2004 - 2006
- Klient: Ministerstvo životního prostředí
- Realizátor: Dekonta, a.s. a Dekonta, d.o.o.
- Příjemce projektu: Správa města Vrbas
- Rozpočet projektu: 12 025 000 CZK

Lokalizace projektu

Definice problému

- kanál propojuje Dunaj a Tisu; vybudován před 200 lety
- zanesen chemicky a biologicky kontaminovanými sedimenty (400 000 m³)
- závažné ekologické a zdravotní riziko, negativní sociální a ekonomické důsledky pro celý region Vojvodiny
- nejkritičtější situace je v 6 km úseku ve městě Vrbas

Cíle a aktivity projektu

1 fáze projektu: analytické aktivity

- Průzkum znečištění
- Analýza ekologických a zdravotních rizik

2 fáze projektu: preventivní aktivity

- Rekonstrukce ČOV městské nemocnice
- Vypracování studie proveditelnosti a real. projektu ČOV pro vesnice Savino Selo a Ravno Selo
- Implementace EMS ve dvou podnicích - významných znečišťovatelů kanálu

3 fáze projektu: nápravné aktivity

- Poloprovozní ověření postupu odtěžení, odvodnění, zpracování a uložení kontaminovaných sedimentů
- Vypracování technického návrhu sanace
- Zpracování projektu rekultivace skládky

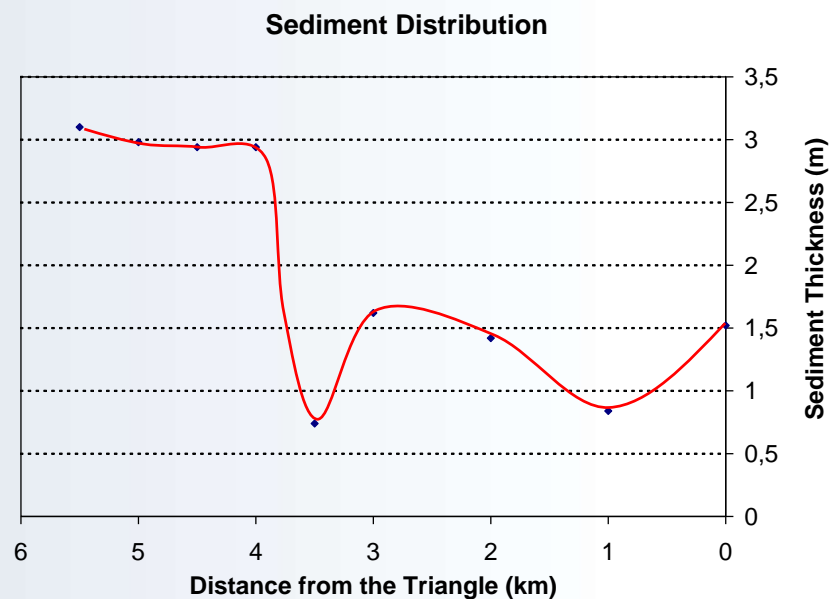
I. fáze projektu - analytické aktivity:

- realizace průzkumných prací
- vyhodnocení rozsahu a stupně znečištění sedimentů a vod Velkého Bački kanálu
- analýza ekologických a zdravotních rizik

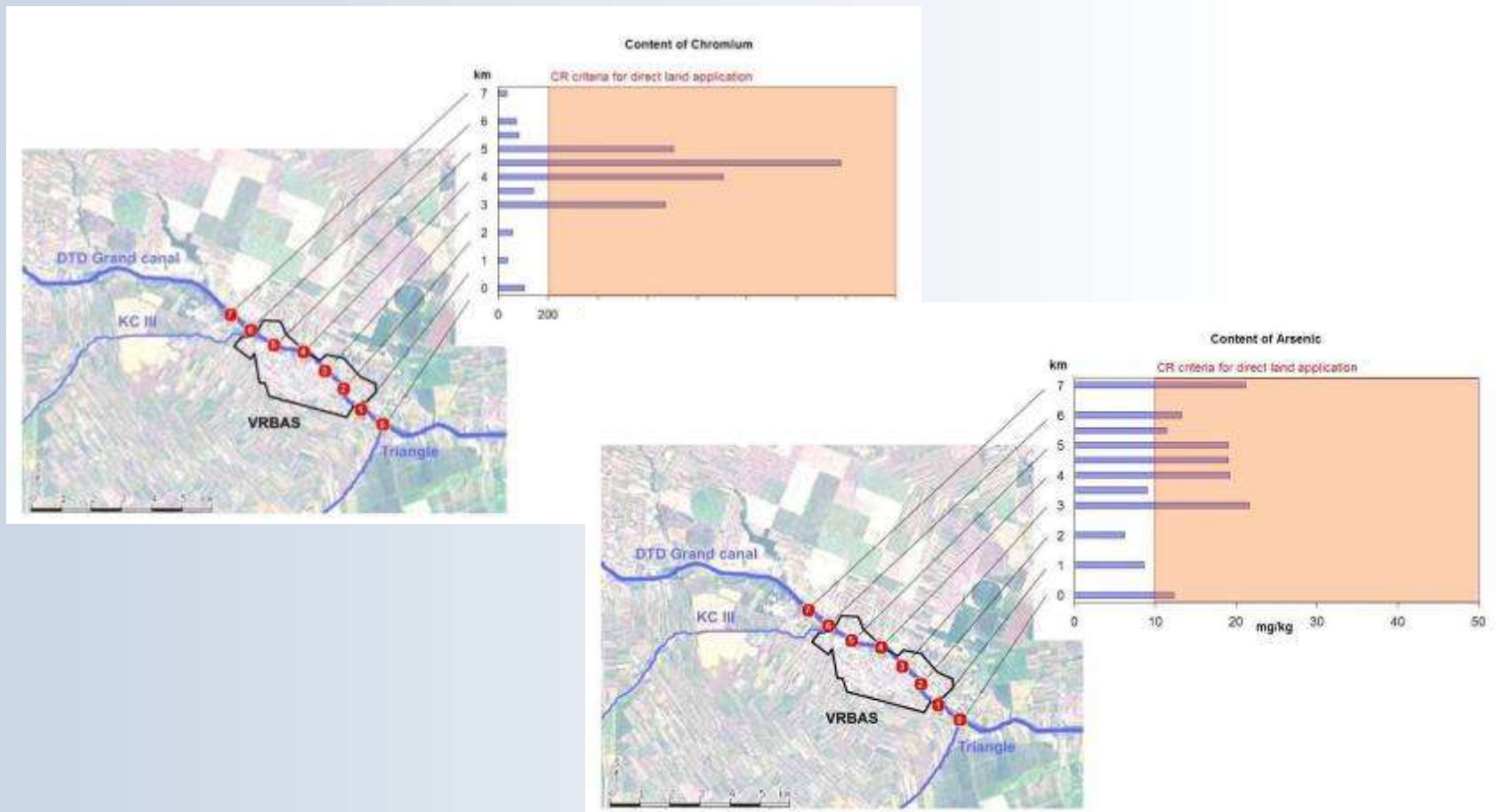
Výsledky průzkumu a AR

- Celkové množství kontaminovaných sedimentů je cca 410 000 m³ (2004). Ročně je do kanálu přinášeno dalších cca 20 000 m³ dalších sedimentů.

Výsledky průzkumu a AR

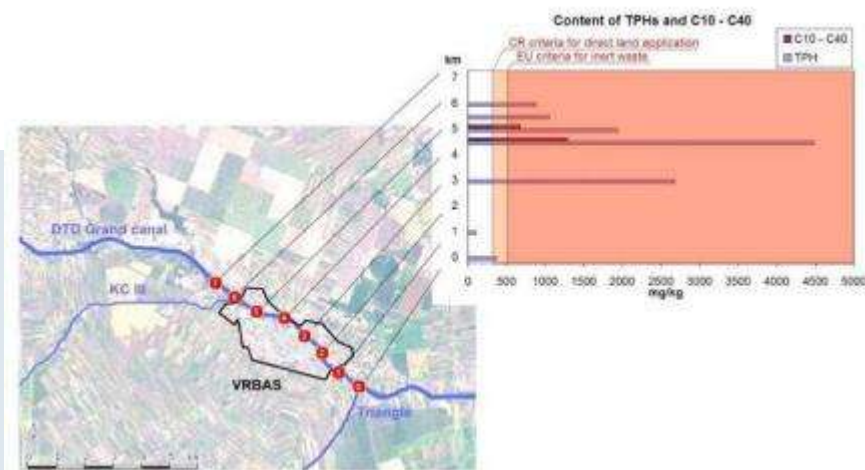
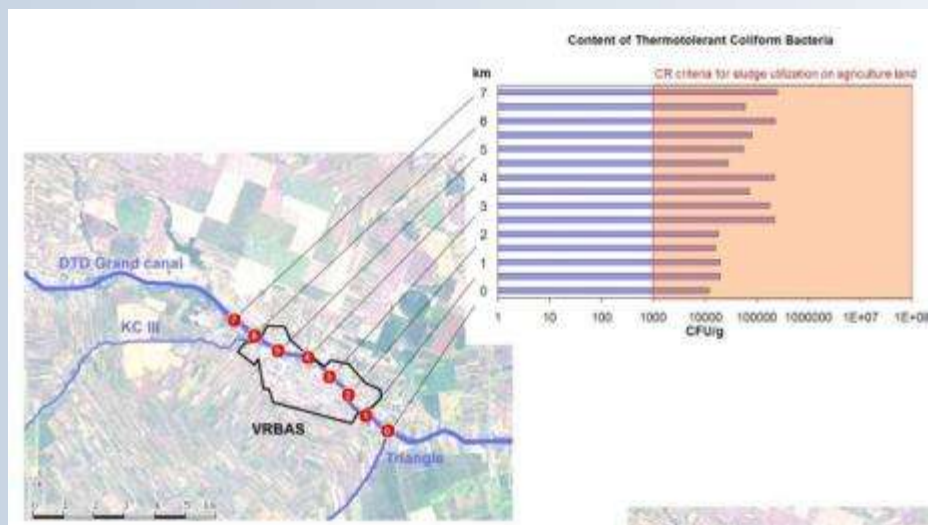
- Sedimenty jsou významně kontaminovány těžkými kovy (Cr, As, Cd, Ni)

Výsledky průzkumu a AR

- Sedimenty jsou rovněž kontaminovány ropnými látkami (horní část kanálu) a mikrobiálně (vysoké obsahy termotolerantních koliformních bakterií, Escherichia Coli atd. indukující fekální znečištění)

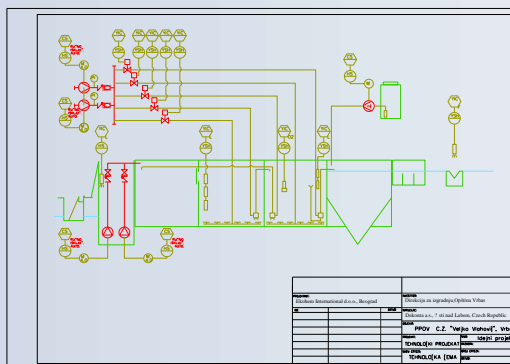
II. fáze projektu - preventivní aktivity:

- **rekonstrukce a zprovoznění čistírny odpadních vod pro městskou nemocnici**
- **technologie ČOV: PUTOX K-1000 vybudovaná před 25 lety, v 90 letech vyřazena z provozu > odpadní vody včetně vod infekčních byly dříve vypouštěny přímo do Velkého Bački kanálu**

II. fáze projektu - preventivní aktivity:

- implementace systému environmentálního managementu - státní podnik „JKP Standard“ (oddělení pro sběr a likvidaci odpadu, 25 zaměstnanců) a městská nemocnice (500 zaměstnanců)
- vypracování studie proveditelnosti a detailního projektu výstavby čistírny odpadních vod ve vesnicích Savino Selo a Ravno Selo (fy Ekohem)

III. fáze projektu - nápravné aktivity (A):

Laboratorní zkoušky

Dřetovice, září 2004 - červen 2006

Poloprovozní zkoušky

Vrbas, srpen 2005 - červenec 2006

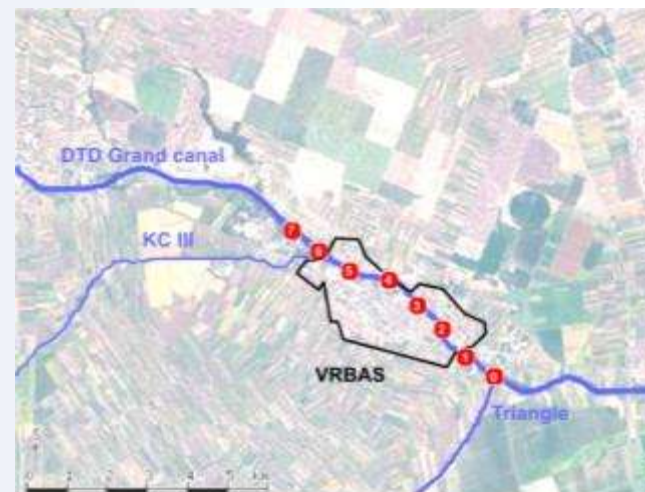
- pilotní zkoušky odvodnění
- pilotní zkoušky kompostování
- pilotní zkoušky chemické hygienizace
- pilotní zkoušky biodegradace
- pilotní zkoušky stabilizace/solidifikace

III. fáze projektu - nápravné aktivity (A):

Sedimenty je možné podle charakteru kontaminace rozdělit do tří skupin:

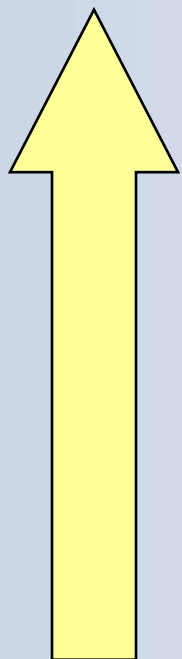
- Sedimenty kontaminované pouze mikrobiálně - úsek 0 - 3 km
- Sedimenty kontaminovány ropnými látkami a mikrobiálně - úsek 5 - 6 km
- Sedimenty kontaminovány těžkými kovy, ropnými látkami a mikrobiálně - úsek 3 - 5 km

Přístup k sanaci sedimentů VBK

PRIORITA

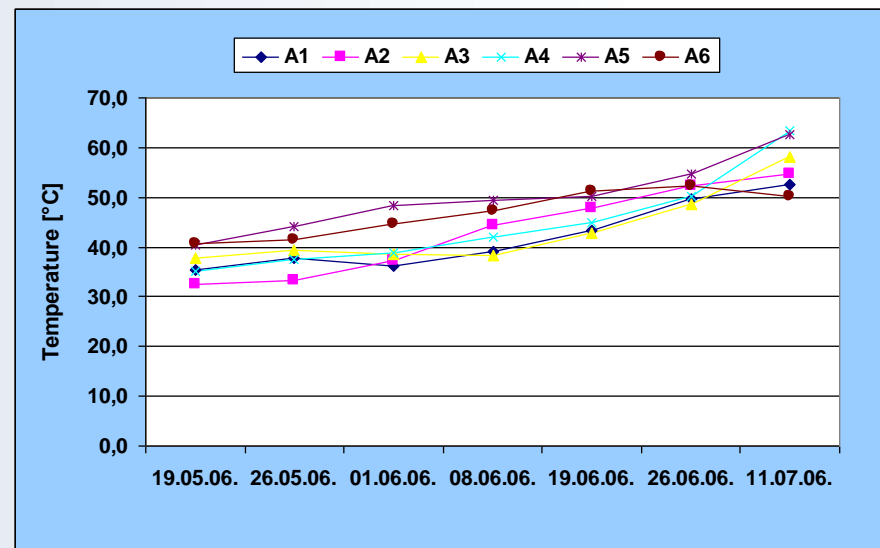

Upravit sedimenty pro následné využití v zemědělství
(výroba kompostu, alternativní zdroj živin)

Upravit sedimenty pro následné použití v rámci
rekultivačních prací (uložení na povrch terénu)

Upravit sedimenty pro následné uložení na skládku
(stabilizace/solidifikace)

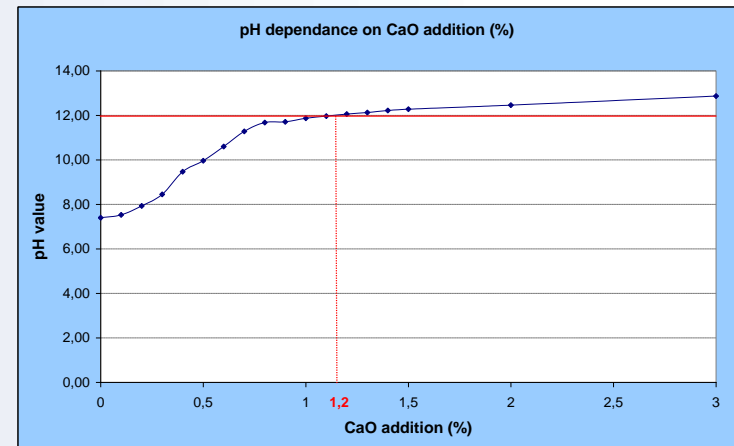
Pilotní zkoušky kompostování

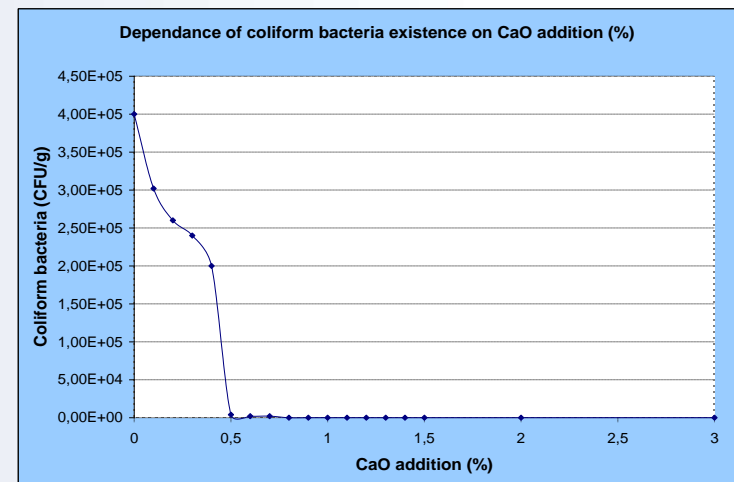
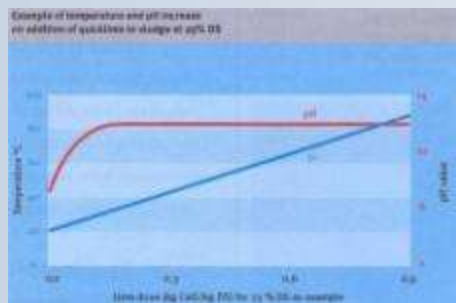
- ✓ Metodou kompostování je možné efektivně odstranit infekčnost kalu a to při minimálním přídatku 40% dřevních stěpek, altern. slámy

Pilotní zkoušky chemické hygienizace

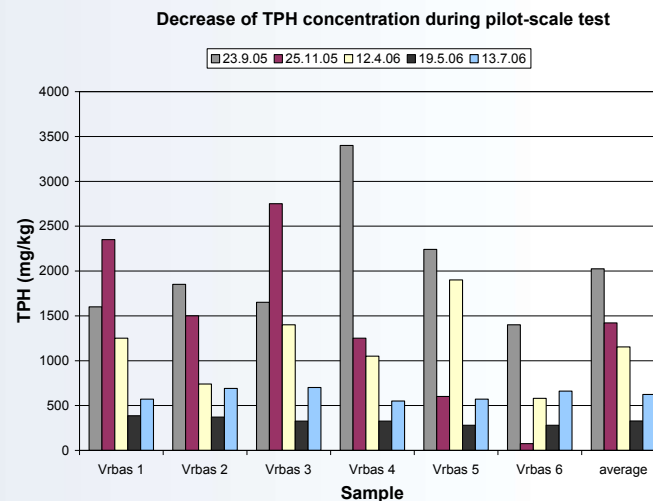

- ✓ Pokles obsahu koliformních bakterií (KTJ/g) je zajištěn při optimálním dávkování 1,2 hm% páleného vápna

Pilotní zkoušky biodegradace

- ✓ Během 10 měsíčního období došlo k poklesu obsahu ropných látek o 70%
- ✓ Obsah frakce C10-C40 byl po ukončení zkoušek pod 280 mg/kg, tedy pod limit pro uložení na povrch terénu (300 mg/kg)

Pilotní zkoušky stabilizace/solidifikace

N fab	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	EU limit values NHW
pH	12.5	12.5	12.2	12.6	8.5	10.6	11.8	8.2	≥ 6
TDS	25 400	23 800	28 000	22 000	19 400	14 300	19 800	10 400	60 000
DOC	2270	2420	1870	1540	1760	1730	1780	1400	800
Phenols									
Fluorides	107	129	98.7	86.8	12.3	43.7	23.6	20.3	150
Chlorides									15 000
As	0.1	0.11	0.07	0.23	0.85	0.08	0.88	0.19	2
Ba	0.8	3	1.1	0.4	0.2	3.7	0.1	0.4	100
Cd	< 0.04	< 0.04	< 0.04	< 0.04	< 0.04	< 0.04	< 0.04	< 0.04	1
Cr	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	10
Cu	46	43.4	3.57	3.41	18.6	26.8	20.4	29.1	50
Hg	< 0.01	< 0.01	< 0.01	< 0.01	< 0.01	< 0.01	< 0.01	< 0.01	0.2
Mo	2.2	1.7	1	2.6	2.9	1.2	1.6	1.6	10
Ni	4.5	6.1	4.5	3.2	1.4	3.4	1.8	2.6	10
Pb	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	< 0.5	10
Sb	< 0.1	< 0.1	< 0.1	< 0.1	< 0.1	< 0.1	< 0.1	0.02	0.7
Se	0.08	< 0.05	< 0.05	0.05	0.08	0.06	0.06	< 0.05	0.5
Zn	< 0.01	0.3	< 0.01	< 0.01	< 0.01	0.3	0.2	< 0.01	50

- ✓ Pro hygienizaci sedimentů je vhodné použít alkalická pojiva (hygienizace kalu) > zvyšují vyluhovatelnost ropných látek (vyšší obsah DOC)
- ✓ Sedimenty kontaminované těžkými kovy je možné stabilizovat na parametry požadované EU/CR pro uložení na skládku OO

Technický návrh sanace VBK

- 1) **Cca 128 000 m³ sedimentů kontaminovaných těžkými kovy a ropnými látkami (úsek 3 km - 5 km)**
  - Nelze uložit na povrch terénu
  - Doporučuje se metoda stabilizace/solidifikace a následně uložení na skládku

- 2) **Cca 101 000 m³ sedimentů kontaminovaných ropnými látkami (úsek 5 km - 6 km)**
  - Pro uložení na povrch terénu (rekultivační práce) je nutné docílit snížení obsahu ropných látek a odstranit infekčnost
  - Doporučuje se kombinace metod biodegradace a chemické hygienizace

- 3) **Cca 174 000 m³ sedimentů kontaminovaných pouze mikrobiálně (úsek 0 km - 3 km)**
  - Doporučuje se použít metoda chemické hygienizace a to vzhledem k nižším provozním nákladům než varianta kompostování (alter. termické hygienizace)

Nutné předpoklady sanace VBK

- Nedochozí k dalšímu vypouštění kontaminovaných odpadních vod do VBK, ani do jeho laterálních přítoků (I-64, I-61, KC-III). Hlavní znečišťovatelé mají vybudovaný systém (před)čištění odpadních vod
- Legislativa ošetřující nakládání s odpady (ukládání odpadu na skládky, povrch terénu) je v Srbsku zavedena
- V Srbsku existuje potřebné zázemí pro uložení/využití přepracovaných sedimentů (skládka odpadu)
- Je zajištěno financování z národních nebo mezinárodních zdrojů (EAR): 16 M EUR pro variantu sanace pro dobu 4 let

Závěr:

- příklad komplexního projektu složeného z celého spektra analytických, preventivních i nápravných aktivit
- propojení s rozvojovým projektem organizace NIVA
- podmínka úspěchu projektu - aktivní zapojení a spolupráce s místní samosprávou (logistická, technická, legislativní opora)

Děkuji vám za pozornost !

Ondřej Urban
urban@dekonta.cz

